

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ՄԻԼԻՅԷ ԲՕԼԻԹԻՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷՅԷ

ՄԻԼԻԹԱԱԼԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՆՈՒՄԵՐՈ 305 ՍՍԼԸ

ԻԻԶԻՆՃԻՒ ՍԷՆԷ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 7 1872

Սէտայը Հաղըգէթ չիմոյիք հափթատա իւշ տէֆա եանի Սայը, Բէնչչնայիզ վէ ճումասա էրթէսի կիւնէրի քէպիր նիւսիւ իլէ նէշը օլունանագ : Ղաղէթանըն Ապօնաթը Սէնէվի 6 . Սվթը այլըղը 3 պուշուգ վէ Իւշ այլըղը 2 մէհաիլէ վէ պէհէր նիւսիւսի 40 փարա տըր : Թաշրալար իշին բօսթա իւնրէթի զամմ օլունուր : Ապօնաթըն Թարիիսի պէհէր այլըն պիրիստէն եախօտ օն պշինտէն իթիպար օլունանագ տըր : Ղաղէթայա աէրճ օլունմագ իշին կէօնտէրիլէճէք էվրագ վէ մէքնաթիպ Ղալաթաուտ Լըմէնի Քիլիսէսի սօգաղընուտ Ն . 19 իլէ մուրաղգամ Սէտայը Հաղըգէթ մաթպասաղնա իրսալ օ . Լունուր : Իլանաթըն պէհէր սըրասը իւք տէֆա 100 փարա , իքինճի տէֆա 60 փարա տըր : Ուզըն նէշըլյաթ իշին այլընճա բաղարըղ օլունուր :

Ս.ՍԻԹԱՆԷ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Շէնթիւ Բաթուրը Բաթուրըն ճէպէլ Լիւնն
Բաթուրըն ճէպէլ Լիւնն

Հիւքիւմէթտէ մէվլուֆ հէր նէ բիւթ . պէ վէ մէհմուրիլէթտէ օլուր իսէ օլունն , իճրա իտէճէլի հարաքէթճէ քէնտու մա . ֆէվգիլիտէ պուլունան ամիրիլէրի նէշտին . տէ քէնտուսի մէհտու օլտուղու պիլճիւմ . լէ հիւքիւմէթը միւթմէտտունէտէ պիր զաիտէի ումումիլէ օլուպ , խուսուսի իլէ մէվլուֆը մումայիլէյհ շէրի վէ զալանիլի մէմէքէթէ մուպային քէնտու իսթէտիլի մատտէլի իճրա իտէրսէ : Սիլ քի միւրալայ ժանտարմա Լիւնն Գէսրուան զայիմմա . զամը վէ ժանտարմա պին պաշըսը , Վէ Կօսթա նահիլէսի միւսիրի վէ ժանտարմա եիւզ պաշըսը վէ միւրալիմի վէ Գէսրուան զալըթա վէ ասաքիր նէֆէրաթը հաղրա . թը պէշ կիւնտէն զիյատէ տիր ասաքիր մէրթէպէ վէ զայը մէրթէպէ վէ սիւարի իլէ միւրէքքէպ ճէմահիրի վաֆիրէ իլէ մանասթըրըմըղը չէվիրէքէք վէ պաղը ա . հալիլի իսթիսահպընըղտա կէթիւրէքէք պիր թաղըմ սէրփիսգոփոս վէ փիսգոփոս վէ մուրախիսալար վէ ըհհապին թայիֆէսինի էշգըյա վէ ասիւթէն կիպի իսաֆէ վէ թէհտիս իտէյօրսունուղ . պիլլէր իսէ ըս . տըղայը տէվլէթը Սիլիէ էպաղը գըյամ թէ . պասաղնտան օլուպ իւլթպէլի Սիլիլէրի հայիլ օլարագ էֆքէարը ահալիլի թահտիշ իթմէքտէ օլտուղունուղ միսիլիւ էվամիրը տէվլէթին խիւաֆընտա գաթան պիր կէօ . նա հարաքէթիմիլ վուգուա կէլմէմիլ օլ . տուղու հալտէ պիլլէրի աճըգ իլէ էօլ . տիւրմէք մուխաթարասը իլէ մանասթըրը . մըղը տա հիսար ալթընա ալթընըղ վէ մէղ . հէպէ մաղրուղ օլան սէլալէթ եէվմիլէ . միլիլի իճրասընտա պիլլէրի թէշվիլի էզ .

հանէ սէպէպ օլտունուղ . իշպու մուամէլէ մէնաֆիլի իրատէի Սէնիլէյի ճէնապը փա . տիշահի վէ զալանիլի մէմալիքի Օսմանի . յէնին խիւաֆը վէ պիր տէ պիլտէֆաթ սիլլէրէ պէյան իլլէտիլիմիլիլ իւզէրինէ թանըմայաճաղընըղ ճէվապընր վէրալինիլ . բաթրիլիմիլիլ իհսան պուրուլմուշ օլան Պէրաթը շէրիֆէի Սալթանաթը Սէնիլէտէ պիլլէրէ վէրիլէն իմթիյազաթէ մուղայիր վէ շու հարաքէթիլիլ աարը հաղըրէյի միւ . թէմէտտիլլէնին սախի մուպալինի օլմասը իլէ իշպու մուամէլէլէրի պարպարըղ . վէ չիւրին մուամէլէ օլտուղու ատտ իլէ բիւթ . պէի շէրիֆէնիլ տախի զայըր լայըգ օլ . տուղունտան ճիւմէնիլիլ հարաքէթաթ վէ մուամէլաթը վազաանըղ ալէյհինէ օլարագ . շու բրօթէսթօմուղ միւսիլիլնէ պու անէ գատար վուգու պուլան վէ պուլունտան պէօյ . լէ հուսուլէ կէլէճէք քէաֆիլիլ մէհտու . լիլլէթը շէտիտէնին զալայիլիլ իւզէրինի . զէ իլպա վէ թէհտիլիլ իտէրիլ վէ Պապը Սիլիլ վէ մէրճաղըղ օլան Տէրսաաթէթ . տէ Պապը Չապիլիլ միւշիլիլիլնէ էշ . խասը էֆրատիլիլիլ հաղընոա թէշիլ իթմէք հուգուգուսուղու հըֆը իլլէրիլ :

Փիւթիւ Սաթիլ Բէն Բաթուրը Չաթիլ Բէն
Գաթիլ Բաթիլ Գաթիլ
Վէիլ Բաթիլ Բաթիլ Բաթիլ
Բաթիլ Բաթիլ Բաթիլ

Կէրէք պուլունտան էվլէլիլ նուսիլիլիլ իլէ վէ կէրէք Եօգարըտա տէրճ իլլէմիշ օլտուղունուղ իքի գըթա բրօթէսթօ տէ . նիլէն խիւաֆը վազաալը շամիլ մէքթուպ . լէր , քի Չըմմար մանասթըրընտա ճէպէլը Լիւնն միւթէսարըրթընըն միւսաատէ վէտահա տօղրուսու մալիւմաթը իլէ մանաս . թըրը մէզպուրուն մէշրու ազալարընա օ . լունան հաղարաթ վէ մուգատտէմա պու .

րատա վուգու պուլունտու միսիլիլ մա . հալը մէզպուրաթ տախի մէզհէպլէրինի ինքեար իթմիշ վէ ինտիմիլտէ հանկը ախտէն իմանտան օլտուգալըր մէհհուլ օլան Շիզմաթիլլէրէ պէյաթ իթտիրիլմէ . սի էմրինտէ էօրֆ վէ իճպարաթ ճիւմէ . նին մաալիւմիւ վէ էլիլիլ միւլթէլիլիլ զաղէթալէրի տախի վուգուաթը սահիլէյի տէրճ վէ պէյան իլլէմիշ օլուպ , վէ շա . հատէթը ամմէ իլէ հաղըգէթի հալ զա . հիր վէ քիմէ հաղարաթ օլունմուշ , Շիզ . մաթիլլէրէ մի Եօգսա Պաթօլիլլէրէ մի , միսիլ շէմս պահիր օլտուղու հալտէ ար . թըգ միւթասարըրթըլը ալէյհինէ բրօթէս . թօ տէնիլէն միւթէրիաթը վէ քիլպիա . թը հալի վարաղալար նէշընէ գըյամ իթմէք ճէպէլը մէշքիւրաթ Պաթօլիլլէրէ իտիլլէն զուլմ վէ հաղարաթ քէնտուլէրի . նէ օլմուշ կիպի Շիզմաթիլլէր իւզէրիլ . ինն ալարագ էօյլէ պիր նաղիք պէլտէտէ մէհտուլիլլէթի միւսթէվճիհ օլան վազաա . յը թէհտիլլէնին ֆաիլի հէր քիմ իսէ ա . նը պու թէրտիպ իլէ մէհտուլիլլէթտէն սա . լիմ գըլմագ իշին Շիզմաթիլլէր մէմալանըն պիր տիւպարէսի օլտուղու զանն վէ գը . յաս օլունուր , էվլէլա Հէրէտիկոս Բաթաս . լարա շու վէշ իլէ սիւալ իտէլիմ :

Եահու սիլ նէ սէլահիլլէթ իլէ Գա . թօլիլ մայինի զասպ իթմէյէ գըյամ իտի . յօրսունուղ , սիլ Գաթօլիլ տէյիլիլիլ , էլէր Գաթօլիլ լաֆսը մէզհէպի աղնաթ . տըրմագտա իսէ , սիլ մէզհէպտէն միւէպ . պէտէն գօվուլտունուղ , աճապա թէան . նիւտէն գաթօլիլիլ տէյու ըսրար իտիւպ , տուրմանըղ իլէ Գաթօլիլ մի սայըրըսը . նըղ , թէքրար սիւալ իտէրիլ , սիլ Գա . թօլիլ քիլիսէսինտէն թարտ վէ թէէպիտ գըլընտըղընըղ հալտէ շու Շիզմաթիլլէր հա . լինիլտէ տէյիլ քիլիսէլէրէ կիրմէյէ իլա . զալիւսունուն էշիլիլնէ պասմանրդ տախի

մէջնու իւրէն նէ հագգ իւր Գաթօլիք մա-
նասթըրնա տուխուլ իթմէյէ չալըղալ վէ
կիրէմէտիյինիդէ իշթիքեա իտիյօրսունուզ:

Քէնտի նէվիճատ մէզհէպինիդէ լայըգ
օլան Լալէ վէրանէսի տուրուր իքէն, թա
ճէպէլը Լիպնանա դատար կիտիպ պիր
թաղըմ զահմէթ իսթիյարը իւր վէ ադճէ-
լէր սարֆը իւր Գաթօլիք մանասթըրնը
զապթընըզա կէշիրմէյէ չալըղալօրսունուզ:

Սսիթանէտէ մուգատտէմա ճէպը վէ
զօրպալըղըզա զապթ իթտիյինիդ պիր իքի
քիլիսէյէ վէ ֆաղըր ֆուգարանըն թայիշի
մէտարը օլան ադարլարըն տուվարլարընը
տէլէրէք սաթմէքեարըղըզա ետինիդէ կէ-
շիրիպ պու եիւզտէն տէ միլլէթ ֆուգա-
րալարընա զատըր քիւլլի իտիւպ, սէնէվի
4-5 եիւզ լիրա զարար վէ զիյան վէրտի-
յինիդէ դանաթ իթմէյիպ տէ պիր տէ
Ձըմմար մանասթըրնը մը զապթ իթմէք
իսթէյօրսունուզ վէ իտէմէտիյինիդէ տէ
շիքեայէթ իտիյօրսունուզ, կէրէք պուրա-
տա քիլիսէ վէ ֆուգարա մալինի վէ կէ-
րէք Ձմմար մանասթըրնը վէ մալ ու էմ-
լազընը զասպ իթմէյէ նէ հագգընըզ վար
անլէր քի Գաթօլիք իսթինէ պինա վէ ին-
չա օլունմուշ վէ էհալէթի հագիլի սահիպ-
լէրի տախի Գաթօլիք պուլունմուշ օլտու-
ղու հալտէ պէապանտան քիմսէլէր ար-
թըգ նէ հագգ իւր Գաթօլիք մալինէ մու-
թասարըրֆ օլմագ իսթէլլէր:

Շիզմաթիքիլին ինթիշարը զըմնրտա
ֆաղաթ հուգուգու միլլէթին վիգայէսի
նամընա խարիճտէն իսթիքըազ օլունան
զըրգ պին լիրա վէ կէշէնտէ Խալէք զա-
զէթասընտա կէօրիւլաիլիւ վէշ իւր էն-
ֆիէճիանըն պէրապէր կէօթիւրմիւշ օլ-
տուղու պին պէշ եիւզ լիրա քի ճէման
44,300 լիրա օլուպ, մէպլաղը մէզպուր
մանասթըրնը վարիտաթընա դարըղըզ
կէօթէրիլէճէյինի էվլէթի նուսիսէլէրի-
միպին պիրիստէ պէյան իթմիշ իտիք, իշ-

ՍԵՏԱՀԵԹՆԱՄԵԻ ՀԱՊԸՇԻՍԹԱՆ

(302 ինչ Լուսնոյն պէլէ)

Պիր գաշ կիւն թուգսուզ վէ եաղսըզ
Շըրօ (1) տէնիլէն թաամը էքլ իթտիք,
լաքին պու տէրէճէ զարուրէթ վէ սէֆա-
լէթէ թէհամմիւլ կիւզար օլամայըպ, պիւզ-
զաթ Ոկըրանըն ըէիսինին եանընա կիտիպ
ըիճա վէ նիյաղ իւր հիշ տէյիլ իսէ պիր
մըզտար թուզ վէրմէսինի իսթիքհամ իյ-
լէտիմ իսէ, նիյաղըմը գապուլիտիւպ, էլ-
լի տիրհէմ գատար թուզ վէրտի, տէյէ-
րէք քի, պունուլ իւր պիր գաշ կիւն ի-
տարէ օլունուզ տա խըզմէթճինիդի սէրիան
կէօնտէրին քի պիր քէօյ իւզէրինէ ապէր
սէվգ իտէյիմ վէ սիզին իշին թուզ կէթիւր-
տէյիմ:

(1) Շըրօ թապիր օլունան շէյ, չալտար, նո-
հուտ վէ բաղա ունուտան ըիշիրիվիշ պիր ճին
լափա օլուպ, իշինէ զըրմըղը պիպէր տախի գա-
թարար:

թէ պու քէրրէ մանասթըր ըէիսիյիմ տէ-
յու ար վէ հիճապ իթմէյէրէք քէնտինի
մէյտանա գօյան Շիզմաթիք Գասպարեա-
նըն Ֆրանգօ բաշայա օլան կէօյա բրօթէս-
թօսունտա տախի օ պէյանաթըմըղը թաս-
տիք իթմիշ տիր, շէօյլէ քի «մէճպուրէն
աղըր կիւզէլթէլէր իւր իսթիքըազ օլու-
նան ադճէլէրին վազթ ու զէմանըյա իյ-
ֆա օլունամամագտան տօլայը . . . տէր
մէրգուլ Գասպարեան:

Շիմաթի օգույանլարըմը ֆէլիմ իթմէ-
լի տիրլէր քի, պու Շիզմաթիքլէր նէ
մագսէտէ մէպնի Գաթօլիք մալինի վէ
էմլազընը զասպ իթմէք տալիյէսինտէ
պուլունույօրլար: Մալիւմիւ ամմէ տիր
քի մէյտանտա օլան պօրճու պու կիւնքի
կիւն Շարգըլար թանըմամագտա վէ պուն-
տան պէօյլէ տէ քիմսէ պիր բարա վէր-
մէմէքտէ տիրլէր, չիւնքի պու Հերետի-
կոսլարըն էֆքեարը ֆասիտէսինի Շարգըլ-
լար տախի աղնամալարը իւր մէզհէպ ա-
լէյհինէ իճրա իտիլէճէք հագարաթլար
իշին ՚բարա վէրմէք իսթէմէյօրլար ահա-
պը մաթլուպ իսէ իգրաղ իթտիյի լիրալ-
ըր լաէնգաթի իսթէյիպ ալամատըգտան
պաշգա նէմասընըն տախի նէ ըէնի շէյ օլ-
տուղունուլ եիւզիւնիւ կէօրէմէմէքտէ տիր:

Հալ պէօյլէ իքէն Շիզմաթիք բաբաղ-
լարընա Գաթօլիք մալինի վէ միւք վէ էմ-
լաքընը զասպ իտիւպ պիլ տիրէ պուն-
լարը քեամիլէն սաթմըքտան սօնրա թէ-
րաքիւմ իտէն ադճէ իւր պօրճար թէսվի-
յէ իտիլէրէք վէ մա պաղիսի տախի քէն-
տի պէյնլէրինտէ թէվլի զըլընարապ սէ-
ֆայը իսթըր իւր Մօրմօնուգ թարիքինէ
իտիւպ վէ սէֆք ու սէֆա իւր Գաթօլիք
մալլէրինի եէյիպ իշէրէք էվլաթ կիւ-
զար իթմէքտէն պաշգա պիր թէշէպպիւ-
սաթլէրի գալմայօր իսէ տէ, պու թարիք
իւր տախի մագսէտլէրինէ մաաֆֆազ օ-
լամայաճաղարընը ֆէլիմ վէ իտրաք իթ-

Սպպա Գըտտուս (Հայր սուրը) նամ
Հապէշլի խըտմէթճիմիդի կէօնտէրտիք,
լաքին ագսի օլարազ, էսնայըրահտէ Պալ-
տըրաւա քէնտինէ ըասթ կէլիպ, վէ նէ-
րէյէ կիթտիյինի աղնատըգտա, քէնտինէ
միւթաալիք պիր մատտէնին մէրգուլմուն
էլի իւր իճրա օլտուղունա հիտտէթլէնիպ
թէվապիլէրի իւր պիլ իթթիֆաղ պիր է-
յիճէ թէֆիլէտիքաէն սօնրա, պիր պաշ-
գա եօլտան քէնտի եէրինէ կիթմէսինի
ճէպը իտէր իսէ տէ, Սպպա Գըտտուս
Պալտըրաւանըն պաղլարընա գալիանըպ,
քէնտինէ աֆվ օլունամասընը նիյաղ իտէր,
վէ Պալտըրաւա տախի պիզէ պիր շէյ տէ-
մէյէճէյի իշին Սպպա Գըտտուսա եէմին
վէրիւր, վէ պէօյլէ իւր ատէմիմիդ թէհի
տէսթ կէրիյէ ալտէթ իտէր: Օրատա Սպ-
պա Գըտտուս առէմիմիդի տէօյտիւքլէրի
եէրտէ Պալտըրաւա վէ ըէֆիգլէրի օ կէ-
ճէ պիզի ույուտուղումուզ եէրտէ էօլտիւր-
մէք իշին վէրմիշ օլտուղլարը գարարը
իճրա իթմէլէրինէ եէմին իտէրլէր:

Սպպա Գըտտուս մէրգուլարըն իշ
պու էֆքեարը տէսիսէքեարանէլէրինի աղ-

մէլէրինտէն պու կիւնքի կիւն հէր թա-
րաֆտան նա ումիտ պիր հալաէ գալըպ
ճէպէլը Լիպնան միւթասարըրֆըղը ալէյ-
հինէ քեամիլէն թէզվիրաթա գալըղըմա-
յա գարար վէրմիշ օլմալը սըրլար:

Գասպարեան նամ Շիզմաթիք բիսգո-
պու նասըլ քի եօգարրտա զիքը իթմիշիդ
քէնտուսինի մանասթըր ըէիսի կէօսթէր-
միշ, մէրգուլ մանասթըր ըէիսի օլմատըգ-
տան պաշգա Գաթօլիք մէզհէպինի ին-
քեար իթմէպտէն ադաէմ հէր սէրբիսգո-
պու վէ փիսգոպոսուն թէմլէրի մալիւմ ի-
քէն պու Շիզմաթիյին հիշ պիր թէմի
եօգ իտի:

Հալ պէօյլէ իքէն Գասպարեան քէն-
տուսինի մանասթըր ըէիսի կիպի կէօս-
թէրմէյէ հիճապ իթմէտիքտէն պաշկա,
Գաթօլիք փիսգոպոսլարընտան Քայէրիյէ
մուրաթխասը սէմահէթլու Հաճիան սէր-
փիսգոպոս կիպի միւհլէրէմ պիր զաթա
ազվիւթ իթմէքտէն տախի ութանմայօր,
պու Հերետիկոս Գասպարեան վէ քէնտի-
սի կիպի բաբաղ զըյաֆէթինտէ կէզէն
մէզհէպ իսայինի Շիզմաթիքլէր սըրըղըլ-
ղը էլէ ալարազ, բիսգոպոսու մուլայիլէյհ
Հաճիան էֆէնտի հագգընտա տէմէքտէ
տիրլէր քի ըէսմ իյլէտիյի պիր գաշ բա-
բաա իւր մանասթըրը պէրհալա իթմէք ի-
շին կէօյա մուգատտէմինտէն պարուլար
հաղըրլամըլարըմը, վէ տէվլէթճէ Հա-
ճիան էֆէնտի թանըմամագտա իմիշ, վէ
Տէր Սաատէթտէն պիր արայըգ սաթլուպ
Ձմմարա կէլիւր իքէն իտաէ զըլըմըլ ի-
իմիշ, վէ պու անէ գատար խիլաֆը էմըլ
Սյի Պէրուլտա պուլունմագտա իմիշ,
պիր քիմսէնին ութանըպ արանմամագ
խուսուսունտա աննընըն տամարը շադ օ-
լուր իսէ, արթըգ հէր բէրվասըղըզ վէ
հէր իֆթիւրա արաճիֆ անը իշին օլաճաղը
պէսիհի տիր:

Մանասթըր տէրունինտէ պարուլթ

նատըգտա, կէլիւր վէ քիմսէյէ պիր շէյ
աշմայարազ ուսուլլաճըզ լտօղու եէրինէ
եաթար: Սղնատըք քի պաշընտա պիր
պէլա վար, լաքին իթմիշ օլտուղու եէ-
մինտէն քէնտիսինի շէօզմէտիքճէ նէ օլ-
տուղունու սէօյլէմէտի: Պունուն իւզէրի-
նէ կէրէք եէտիլի տայաղը վէ կէրէք ան-
լէրին ֆէսաա իսթիշարէ վէ թէսմիմաթը-
նը նագլ իյլէտի, քի պիզի էօլտիւրիւպ,
վէ եանըմըղտա օլան ալանի վէ էլպիսէի
ըուհանիլի զասպ իթտիքտէն սօնրա քէն-
տիլէր տախի Թաղատ մէմալիքինտէ մու-
գիմ պիր զօրպա տօսթլարընըն եանընա
ֆիրար իտէճէքլէր իմիշ: Պու խապէրի
ալըր ալմաղ Ոկըրա պէլտէսինին ըէիսինին
նէզտինէ պիլ ազիմէ, հէր շէյի քէնտիսի-
նէ պէյան իթմէյի միւրատ իթտիք իսէ
տէ, լաքին Պըլթտապրու քի Սպպա
Գըտտուսու տէօյտիւքտէն սօնրա կիւնահ-
սըզ գուղու կիպի եանըմըղա կէլմիշ իտի,
պիզի էօլտիւրմէք իւզրէ հաղըրլատըղլա-
րը էօլիւմ թէատրօսունու օ կէճէ օյնա-
մագ էֆքեարը իւր, պիզի էսպսիվար
օլուպ տա օ կիւնիւ ըէիսի մէզքիւր եա-

պուլունմասը ինքնիշխան զազէթամրդտա միւքերէրէն ճէրճ օլունմուշ, վէ պուլուն- տան էվվէլքի նիւսիւնմիդտէ տէրճ իյլէ- տիյիմիդ Պէրուլթտան վարիտ օլան թահ- րիրաթտա տախի սէպէպի հագիդէսի պիւ- տիրիւմիշ իտիյինտէն պէ թէքրար ճէրհի- նի լուզում կէօրմէյիդ, Շու գատար քի պուլ քեաղիպ Շիզմաթիքլէր պուլ թարդ պիր ինքնիշխան իլէ տախի Գաթօլիքլէրի հիւքիւմէթը Սէնիյէ մուվաճէհէսիւնտէ միւթթէհիմ գըլմադ զարաղարունտան օլ- տուղունա շէքք վէ իշթիպահ Եօգ տուր:

Փագաթ Հաճիան էֆէնտի հագգընա նաղը քէլամ իտինճէ, սէրպէսթ սէրպէսթ տէյէպիլիլիդ քի տէվլէթճէ էֆէնտի մու- մայիլէհին թանըլմատընը նէրէտէն ա- լըպ տա Եազմայա ճիւրաթ իտէյօրլար, պուլ մուլթատլար պիլմէյօրլար մը տըր քի Հաճիան էֆէնտի Գաթօլիք տիր, վէ Տէվ- լէթը Ալիյէ տախի հիշ պիր վաղըթ Գա- թօլիքլէրի թանըլմամ տէմէմիշ տիր:

Պիզլէրին Գըլապընտան պէլքի տէյէն վէ իշթիքեա իտէն պուլունապիլիլի քի, Սեւաշ Հաշիմ Շիզմաթիք Բաբաղարա նի- չին պուլ գատար սէրթ գալէմիթիմալ ի- տէյօր վէ մուլթատ սէյլէյօր, օգուլան- լարըմըլտան մաղուր, տիլէյէրէք ճէվապ իտէրիդ քի Սեւաշ Հաշիմ հէր նէ Եազ- մապտա իսէ Շիզմաթիքլէրին մէզհէպէ գալըն հարաքէթլէրինէ մէպնի սէյլէմէք- տէ տիր քի պուլուն տա քէնտուսինէ այ- նը պիր ֆէրայիշի մէզհէպ պիլիլի, Գա- թօլիք մէզհէպինտէն ըէտտ վէ քիլիսէլէ- ըինտէն թարտ վէ թահթը աֆօրօզտա պուլունմուշ լանէթիլ Բաբաղարա մուր- թատ թէսմիյէ իթմէյէլիմ տէ Եա նէ ի- սիւմ վէրէլիմ:

Գաթօլիք իսմինի վէ մալինի զասպ իթմէք տէյիլ, պատէզիյն լիսանլարընա պիլլէ ալմադ քէնտուլլէրինէ Եազըմաղ ի- քէն, հէմ զասպ իտիւպ, հէմ տէ գանլը

նընա կիթմէյէ գօյ վէրմէտի: Խըրմէթ- քեարլարըմըլ հասպ էլ իճապ, գաթըրլա- ըր գուրթարմադ իչիւն գուվլէի ճէպրիյէ իսթիմալ իթմէյէ մէճպուր օլտուլար, տէր իքէն թարաֆէյնտէն պիր մուարաղա տըր պաշաղտ: Էվվէլա քիւֆըլէր վէ սօնրա պիր տայադ Բաթըրթընը մէյտանա կէլտի: Շամաթա վէ պաղըրըշսէտալէրի իշիթտիք իսէ, տըշարըյա ֆըրլայըպ մէնը նիզա վէ մուարաղա իչին արայա կիրմէք իսթէտիք: Օ արատա պիրի պիրլէրինի թաշ իլէ տարպ իթմէյէ հէնուզ պաշաղմըլար իտի: Վահ- չի Պալտըրալմա վէ ըէֆիքլէրի պուլուն պիր վէսիլէյի էնսէպ առտ վէ շումար իտէրէք: Խասհակ Սըբաղան հագընթլէրինին սըր- թընա նակէհան պիր ճէսիմ թաշ էնտախթ իթտիլէր, քի չիտտէթը թէսիլիլինտէն պալըլտը տիւչտիւ: Պէնիմ իւզէրիմէ Եազ- մուր կիպի նուզուլ իտէն թաշլարը սայ- մայարադ, քի իգպալիմտէն հիշ պիրի թէ- սատիւֆ իթմէզ իտի, վէ Եալընըզ սօլ պէյօրիւմէ պիր թաշ սօղունուպ, պիր ազ լաքին զարարըլճա աղըրթմըլ տըր, մու- մայիլէյի Խասհակ Սըբաղան հագընթլէրի-

ինքնիշխան զըլամիտէն Հերետիկոսլարըն հէր ան քիզպիլյաթլարընը ճէրճ իթմէյէլիմ տէ մուլապիլ հիւսնիւ մուամէլէտէ մի պուլունալըմ, հանկը վիճտան հանկը զա- միր մէզհէպինէ գարըն պուլ տէրէճէ օլու- նան հագարաթա թէհամիւլ իտէպիլիլի: Հէր նէ հալ իսէ պիլ կէլէլիմ Եինէ սա- տէտիմիլէ:

Բարսեղեան ըիւզոպոս վէ կէօյա Բիս- զոպոս Գաւթիւման վէ ըահիպ էնֆիէճիան նաման Շիզմաթիքլէր քրօթէսթօլարընըն զիլըրինտէ պիր գաշ իմզա զիտտէ պու- լունմադ իչին իւշ ըահիպ իմզաք գօմուշ- լար պուլ վաղը իմզա իտէն կէօյա իւշ ըա- հիպտէն պիրիսինին հէր նէ գատար իսմի մապիւմ օլամամըլ իսէ տէ Կոմիտաս վէ Յուսէփ տէնիլէն տիկէր իքիսի իլէ պէ- րապէր իւշիւնիւն տախի ըահիպ օլմատըլը տէրքեար պուլունուպ, իսմի մալիւմ օլմա- յան իմզա սահիպի իսէ, Վարիպալտի թէսմիյէ իթմէքլէրի քիլիսէ պատան գահ- ըամանլարտան օլտուղու միւհթէմէլ կէօ- ըիւնէլօր:

Վէլ հաղը ճէպէլը Լիպնան միւթէ- սարըրթը ալէյինէ Շիզմաթիքլէրին, մէ- մուլին զայը իքի գըլթա քրօթէսթօլարըն- տան մաղսէտ պիլ ախիլէ մանաթըրը մէզպուր քէնտուլլէրէ թէսիլիմ իտիլմէսի իսայալթը օլուպ Շիզմաթիքլէրին Եազըշ- լարը իւզրէ պուլ անէ գատար վուգու պուլան վէ պուլունտան պէյլէ հուսուլէ կէ- լէճէք քեաֆէի մէսուլիլէթը շէտիտէ մուլթասարըրթը իւզէրինէ իլզա վէ թէ- համիւլ իտիլտիյի հալտէ պազալըմ մու- թասարըրթ միւշարիլէյի պուլունտէ վէճի ի- լէ ճէվապ իլիմ պուլուրաճադ տըր:

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Վ իննառտ քէնտի քէնտիլէրինի էս- կի գաթօլիք թէսմիյէ իյլէյէն ֆըրգայա

նին Եարտըմընա չիթապ իթտիմ: Մայէ- թիմիլտէ օլան խըրմէթ-քեարլարըն մուա- վէնէթի իլէ մուամիլէյի օրատան գալ- տըրըպ թէտալիլ լաղըմէյի իյֆա իչին ի- չէրի կէօթիւրտիւք, Նազարէթիլէր պիր աթէշը միւնթէգիմանէ իլէ ալէվիլի վէ Բիւր խըրս պիր հալտէ նամքէօր Պըլթտա- պրու վէ թէվապիլէրի իւզէրինէ էլլէ- ըինտէ թաշլար իլէ հիւճմ իթտիլէր: Քէնտինի տէրտէսթ իտիւպ էլլէրինտէքի հայլմանթ պաղըրսագտան մէսու գամ- չըլարըն ալթընա սէր նիկեան իյլէրէր, վէ պէթթէրճէ տէյլէրէր, վէ ալթը նէ- ֆէր արգատաշլարընը վէ իքի չօճուլարը- նը թէաղիւպ իտէրէք գօլալարար:

Վուգուի հալ հայլըճա աղըրճա իտի Պալտըրալմանը թարաֆը զալիպ օլմաղ ի- լէ, պիլիմ մուլաթարմըլ քէսպը թէ- չէտտիւտ իտէպիլիլի իտի: Վէ ինթիարը սիւքիւթ իթմէք տախի քեարը աղըլ տէ- յիլ իտի: Իմտի քէյիւն պէյիլիլինէ քէյ- ֆիլէթի հապէր վէրտիք, քի սէրիան մա- հալը նիզայա կէլիպ ճիւմէսինի տէրտէսթ իթտի, վէ քէյիւն ինթիարլարընը ճէլպ

գըսուզ օլան Էլօյիս Անթօն նամ աֆօրօզ- լու Բաբաղըն « հաշիմ-իւն գայիլ-իւն » սէրնամէսի իլէ Թըլէն նամ զազէթանըն 1698 նումէրօլու նուսիսիւնտէ աթիլիւ- զիքը ֆըրգայը գրաթ իտէրիլ:

Էլօյիլ Անթօն նամաֆօրօզլու Բաբաղ քէնտի ալէյինտէ նէշը իտիլէն պիր ըէ- սալէտէն տօլայը, ըաղպէթլու պիր քահա- նայ հագգընտա աշարըլը տալմա մուսիս խաղէն ինթամբէլիլ օլմուշ իսէ տէ, Բաբաղը մէրգուլ միւտտէթը էօմրիւնտէ ուլույան քէօրէքլէրի տախի տէտիլիլին իթմէմիշ օլա իտի, կէրէք քէնտի վէ կէ- ըէք Տօլինկէր հագգընտա չօղ իսայըլը օ- լուր իտի:

Շէյլէ քի պէր մուզթէզայը մուհա- քէմէ Բաբաղը մէրգուլմուլ իգամէթ իթ- տիլի խանէնին սահիպէսի օլան խաթուն ճէլպ օլունարադ տարաթ վէ տէպտէպէյի աղիմէ վէ կիլիմ գուշամ իլէ հաքիմ տի- վանընա կէլտիքտէ, իսայըլ զէման թագ- ըրիլի քէյիլիլէթտէն իճթինաւ վէ թէան- նիւտ իթտիքտէն սօնրա արթըզ զիյատէ միւտտէթ մուգալէմէթ իթմէք նամիւմ- քիւն օլտուղունու վէ իտէճէք ինթատէլէ- ըինին պաղըլարը իսէ հագգընտա զիյանլը օլաճադ օլտուղունու տախի հիսս իտէրէք պիր թագըմ իթիշաֆէլ իթմէյէ մէճպուր օլմուշ տուր, մէղքիւր իթիշաֆէլ իսէ օլ տէրէճէ չիլքին շէյլէր տէր քի քէլամ իլէ թարիֆ օլունամաղ, խուսուշ իլէ պիր քա- հանայ հագգընտա իսթիմալ օլունուր իսէ:

Վ իննանըն Լիւրալ զազէթանըն պիրի սալիֆ իւլ զիքը ֆըրգայը մէզպու- ըէյի թաստիք իթտիքտէն պաշաղա շու վէճի իլէ իլալէի մէզալ իթմիշ տիր տէյէրէք քի, մէղքիւր Բաբաղ քիլիսէյի շէրիֆի թանղիմ վէ Եէնի պաշտան թէշիլ իթմէ- յէ չըղըշմըլ պիր շալս օլտուղունտան, վէ պուլ քէյիլիլէթ իսէ Բէք էսկի պիր հիքէայի օլուպ վէ շու հալի կէօրտիւքտէ մէրգուլ

վէ ճէմ իտիւպ, էսպապը միւնաղաանըն թէտգիլ վէ թէճէսիւսիւնէ պէտ իյլէտի:

Քէյիլիլէր քի էվվէլինտէն ըըշլաթ իլէ թուլթուլմուշլար իտի, պինամուս Պալտըրալմայը հագգըլ չըգարըլար, վէ Խասհակ Սըբաղանըն թաշ իլէ սըրթընտան զարպ օլունտուղունու ինքեար կէլիլէր իտի: Լաքին քէյիւն պէյիլիլինն պիր ատէմի, վէ պիր ախէրի օրատա հաղըր պուլունտուգլարընտան, կէօրտիւքլէրինէ շէհատէթ իտէրէր, քի պուլուն իւզէրի- նէ Պալտըրալմա վէ պիր Գոլիաթ վարի ու- շաղը գօլլարընտան զինճիւրպէնտ օլուպ, տիկէրլէրի սէրպէսթճէ սալը վէրիլլէր, վէ ուսուլի պէլտէյէ թաթպիլէն պիլիմ իչին տախի նէօպէթճի թային գըլընըր:

(Տէւ-Գ)

բարազ Անթուանըն ավագանի, սահիպի նամակս պիտի քիմսէ պուլունմաղին, սիւր-տիւրիւ տալա մէրսում բարազըն հիւանիւ ահլաղը (բարոյական) հագղընտա վաղը օ-լուն իշթիքեալէրէ տայիր օլան փըղըրաւ-ըն մուրաֆասընտան պուլնտան պէօյլէ քէֆը եհտ իթմէյէ գարար վէրմիշ տիր:

Մէղքիւր Թըղէթ զաղէթաւընըն 1699 նումէրօլու նուսխէսինտէ տալի եինէ մէր-գում աֆօրօղլու բարազ հագղընտա շու հավախիսի զրաւթ իտէրիզ:

Էլօյիս Անթուն էսկի գաթօլիքլէրին հոգաբարձուրը մէմուրիլէթինի թէրք իթ-միշ օլտուղունա տայիր սիւրէթը գաթիլէ-տէ իսթիֆանամէսինի թահրիւր վէ մէղա-հիպ նաղըրընա թաստիր իյլէմիշ տիր: Չիւնքիւ հիւքիւմէթ հուղուրունտա տէր-մէյան օլունան գաթալիղուրթիւնլու թաղ-րիւրէր նամուսունու վէ շախսըն տէրէճէի քէմալտէ փայիմալ իթմիշ օլմաղ իւէ պա-տէղիւ մէսնէտինի թուրթամայաճաղընը փէհմ իթմիշ տիր:

Քէզա Գօլօնիտա Վօթ Յէթիւն զաղէթա-սընըն տալի Վիէննատաքի մուխալիքինտէն աւաղըն հավախիսէ կէօրէ, Էլօյիս Անթուն քէհմի նամուսունուն շու մէղմում վէ միւպ-թէղէլ հիլէթէ կիրիթիւր օլտուղունու աղնատըղը իշիւն հիւանիւ ըրզասը իւէ իս-թիֆա իյլէմիշ տիր:

ԲԱՐԱ

Թիւ զաղէթասընտա աթի իւլ զիքը թէլէկրաֆ կէօրիւմիւշ:

Բարիս 31 թշրինի էվլէլ

Գաթիէն պիւրիլիւմիշ տիր քի Բաբա հաղըթլէրի մուաղլամ պիր տիրօմաթը պու քէրրէ հուղուրունա զապուլ իթտիք-տէ շու վէհն իւէ իյրատ պուլուրմուշար տըր:

Բօմայը վէ Վաթիգանը թէրք իտիւպ իթմէյէճէյիմի վէ վաղթ ու հարէքէթիմի էքսէրի պանա սիւալ իթմէքտէ տիրէր:

Պէնիմ պու սիւալլէրէ ճէվապըմ քէք գօլայ վէ մուխթասար տըր:

Շու քի պէն Գաթօլիք միլլէթլէրինի իտարէ իթմէքտէն աճիղ պուլունտուղում կիւնէ տէկին Վաթիգանը թէրք իթմէյէ-ճէյիմ: Շիմտիլէ գատար պանա ըայէթ վէ հիւրմէթ իւէ սատաղաթընտա ասլա իղմա-ղը ալի իթմէյէն տէվլէթլէրին ճիւմէսի-տէ նէղսիմտէ սէֆիւր նասպ ու թային իթտիլէր: Պէնիմ սէֆիւրի մուսաիլէյհիւ-մայէ էմնիլէթը քեամիլէմ վար տըր: Պէ-նիմ քէլամլարըմ մուսաիլէյհ սէֆիւրլէր վա-սէթասը իւէ իւմմէթը Գաթօլիքեանըն կիւշիւնէ վա ըլ օլաճաղընա էմնիմ:

Էջ ճիւմէլ քէլամլարըմ իսթիմա իթ-մէք իսթէյէնլէրէ մէղքիւր քէլամլարըմ իսալիսէթ վէ սատաղաթ իւղրէ պէյան վէ թէպիլղ օլունմատըղըն աղնատըղըմ կիւն պուրայը թէրքէ մէճպուր օլաճաղըմ:

Նեշը Սալիմիւր Սէնիտէ Մ. Քէյտէլի սէֆիւրի

Թըրլինի էվլէլ 19 թարիխիլէ միւ-վէրրան Կէլի Դեմիթիւր նամ զաղէթա-

տա աթի իւլ զիքը պէնտ գրաւթ օլունուր:

Ալէմանեա իմէրաթօրլուղու թարա-ֆընտան Մ. Քէյտէլին նէղտը Սալթանա-թը Սէնիլէտէ սէֆիւր նասպ ու թային օ-լունմատը պիր բօլիթիգայը աղիմ ճիւնէթի-նէ միւպթէնի օլտուղու հէր ճանիպտէ փէհմ օլունմաղտա տըր:

Իշպու մէմուրիլէթին մագսէտի, Շարգտա եհնի պիր մուհարէպէնին զու-հուրէնէ միւտէլլիլ օլմաղըն հէր նէ գա-տար Գօլթիւթիւր Կէլի Սալթ զաղէ-թասը թէքէլլիւմիւտէ քէք թաաճիլ իթ-մէքտէ իսէ տէ, պաղը Խնկիլիզ զաղէթա-լարը Շարգտա Խնկիլթէրանըն նուֆու-սունա իսալէլ թարի օլտուղունու միւշա-հէտէ իյլէմէլլէրինէ պինաէն, Բրէնա Պիզ-մարզըն մահրէմը իսաղը պուլունան տիր-լումաթըն մուսխիւրէն սէֆիւր նասպ վէ թայիլինիտէ Բրուսիանըն Շարգտա եհնի պիր ուսուլը բօլիթիգայէ թէչէպիւս իյլէմէսի միւհթէմէլ կէօրիւմէքտէ տիր:

Մ. Քէյտէլին մէմուրիլէթը մախսու-սէսինէ, պու կէօնա պէյանը քէքեար ի-տիլմէսի Բրուսիա հիւքիւմէթինէ խօշ կէօ-րիւնմէտի վէ պիլ ճիւմէլ նիմ քէսմի զա-ղէթալարա մէմուրիլէթը մէղքիւրէ հագ-ղընտա վաղը օլան աղվիլաթլարը վէ օ միսիլու ըրվայէթլէրի վէ մուպուհասալա-րը վէ թասալվալարը ճէրհ իթմէլլէրի իյլին խուսուսի թէնպիս օլունտու:

Պու զաղէթալարըն գալլինճէ Մ. Պիզմարզըն մուխիւքեարընա Տէր Սա-աթթ Սլէմանեա սէֆիւրլիլինի վէրլիմէսի, քէնտինէ պիր միւքեաթաթ օլմագ ի-չին իմիշ, վէ Մ. Քէյտէլին հայը միւտ-տէթտէն պէրու իսաղը իյլէտիլի խըտմէ-թէ մուգապիլ թաղալուտիք օլտուղունու իրայէ իթմէքտէ տիրէր, Տահա տօղրու-սու Տէր Սաաթթ սէֆիւրլիլինի քէնտու-լլէրինճէ պիր իսթիւրաճէթ մէմուրիլէթի ատտ իթմէքտէ տիրէր:

Վէ լաքին շուրասը էյիտէն հիսս ի-տիլմէլի տիր քի պաղը քէրրէ պիր մատ-տէնին իսպաթը վիճուտինէ հէրնէ գատար տէլայիլի աղիմէ իւէ գալլընլըն իսէ տէ ֆիմապատա իսպաթ օլունմամըն տըր: Պի-նապէրին պու զաղէթալարըն շու սլյագ-տա թէչէպիւսաթըն էքսէրի միւնքիւր կէլ-տիքլէրի մէսէլլէյէ, պու թարիք իւէ տա-հա զիյատէ էհէմմիլլէթ հասըլ իտէրլէր:

Անճագ պալատէ զիքը օլունան նիմ քէսմի զաղէթալարա տըղգաթ իւէ նաղար օլունուպ, պու կիւնքի ճէրհ իթտիքլէրի մէսաիլի եաղընտա քէնտիլլէրի իքրար ի-տէճէլլէր տիր:

1856 տա Բարիս միւսալէհասընտան սօնրա Բրուսիանըն հայը հաղըրէսինտէ կէօրիւլէն թէպէտտիւլաթըն զիքրինի կէչ-տիքտէն սօնրա շու քէլամլէրի նէշը իթ-մէքտէ տիրէր:

« Բրուսիանըն բօլիթիգաճա աղամէ-թի վէ ասքէրիճէ ճէսամէթի, վէ խու-սուսի իւէ 1866 տան վէ եհնի Ալէմանեա իմէրաթօրլուղունուն թէչէլլիլնտէն պէ-րու թապիլի տիր քի, վաղուա կէլմիշ վէ

կէլէճէք Էւրոքաճա մէսալին հիւանիւ թէսվիլլէսինէ պատէղիլն Բրուսիա միւտա-խէլէ իտէճէք տիր, շէօյլէ քի քէնտի հիւանիւ ըրզասը թահիլ օլունմատըճա, Էւրոքատա հիշ պիր տուէլին թօլի էն-տալթընա սէլաճիլլէթի օլմայաճագ տըր:

Էկէրչի շու քէչֆիլաթըմը սահիհ իսէ-քի, ասլա շիւրհէմիզ եօդ տուր սահիհ օլմատըղընա, ինալիմիղտէ Սալթանէ սէ-ֆարէթինին պիր իսթիւրաճէթ մէմու-րիլլէթի օլտուղունա իղնա օլմայըղ: Իս-թէտիքլէրի գատար պիլիլ թէլէմին իթմէք-տէ պուլունսունլար, քի շիմտիքի հալտէ նէ պիր զիլ ու գալ, վէ նէ քի պիր մուհարէպէ թէհտիտի Շարգտա միւշահէ-տէ օլունմաղտա տըր ալլի:

Բօլիթիգա տալիքսինտէ պու կիւնքի կիւն էն պիր միւպթէտի ըանա իսքեաթ օլմուշ տուր քի շայէտ Էւրոքատա պիր թօք սէսի իշիտիլէճէք պիր մուխաթարա վար իսէ, պիրէ օն մլահա թուրթուլալի-կիր քի էօյլէ պիր թօք սէսի էվլէլ պէ էվլէլ Շարգտա իշիտիլէճէք տիր: Պէ-լէվ քի պու թօք սէսլէրի պիր միւտտէթ-ճիք տաճա թէլլիլ օլունուպ, վէ աղ-տէմճէ Գարատաղտաքի թիւֆէնք սէտա-լլէրինտէն տալի պիր ուղունտուղուգ զուհուր իթմէքտէ պիլէ Տէր Սաաթթ թէ աղիմէթ իտէճէք տիրլումաթ միւշարիլլէյհ իսթիւրաճաթտա պուլունմայաճագ տըր:

Պինաէն ալլի պու կիւնքիւ կիւն Շարգտա էվլէլա իտէն միւթէսէլիւլ մէսէլլէրին միւթալաաթընտան միւշարի-լլէյհ տիրլումաթ պիր վաղթը քէրահտէ պուլունմայաճագ տըր:

ԹԵԼԵԿՐԱՖԻՅԵ

Բօմա 16 թըրլինի էվլէլ:

Իթալիա հիւքիւմէթի բարալմէնթօրա գարա-րըն վէրիպ գանուն թահթընա վաղ իյլէյէրէք, Բաբա հաղըթլէրինէ սէնէվի իթա իյլէյէճէք օլ-տուղու մէպլաղըն գապուլլինի արզ վէ թագաթիմ իթմիշ իսէ տէ, միւշարիլլէյհ, Իթալիա հիւքիւմէ-թինտէն պիր աղճէ գապուլ իտէմէյէճէյիլի պիւ-տիրմիշ տիր:

Պօսթօն 10 թըրլինի սանի

Վուգու պուլան եանկընտա շօդ ատամ թէ-լէֆ օլտու:

Քէզա 11:

Եանկընտա միւհթէրէք օլան կէմի 930ա իպ-լաղ օլտու:

Բէթրապուրկ քէզա:

Բուսիա իւէ խիվա խանը միյանէսինտէ ճէ-րիան իտէն միւնասիպէթ զիյատէսիլլէ ֆէնալաշըր:

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱՅԱՍԸ

Նոյն.	4	աղլամ գալիանտը	59—15
«	6	սապահ աշըլտը	59—16
«	«	աղլամ գալիանտը	59—12
«	7	սապահ աշըլտը	59—10

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՅԱԶ ՎԵ ՄԵՍՈՒԼԸ ՂԱԶԵԹԱ
ՄԻՔԱՅԷԼ ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՂԱԼԱԹԱ

Ն. 19 ԷՐՄԵՆԻ ՔԻԼԻՍՍԱԸ ՍՕԳԱԿԸ
ԽԱՆԸ ՔԵՊԻՐ